

Tüketici Davran??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Tüketici Davran??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31792>

Özet

Tüketici Davran??? Ölçe?i, Yasemin Babeko?lu taraf?ndan 2000 y?l?nda geli?tirilm? bir ölçektir. Bu ölçek, tüketicilerin bireysel tutumlar? ve demografik özelliklerinin, onlar?n çevreye duyarlı ve etik temelli sorumlu tüketim davran?lar? üzerindeki etkisini ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, özellikle bireylerin tüketimi s?n?rlama, çevreye ilgi gösterme ve kendi yeterliliklerine verdikleri önemi de?erlendiren çok boyutlu bir yapıyı hedeflemektedir.

25 maddeden olu?an bu geli?tirme ölçe?i, be?li Likert Ölçe?i format?nda (1= hiç katılmıyorum, 5= tamamen katılmıyorum) derecelendirilmektedir. Ölçe?in psikometrik özellikleri, özellikle faktör alt yapılar?nda kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılık ve madde-toplam korelasyonlar? göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Tüketici Davran???, Sorumlu Tüketim, Çevreye ?lgi, Tüketimi S?n?rlama, Tüketici Tutumlar?, Psikolojik Ölçek Geli?tirme, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Yasemin Babeko?lu

Amaç

Tüketici Davran??? Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin sorumlu tüketim pratiklerini ne ölçüde benimsediklerini sistematik olarak de?erlendirmektir. Ölçek, tüketicilerin demografik arka planlar? ile ki?isel tutumlar? arasındaki ili?kiyi inceleyerek, sorumlu tüketim davran?lar?n? etkileyen anahtar faktörleri belirlemeye odaklanmaktadır.

Bu araç, akademik ara?tırmacılara ve politika yapıcılara, tüketici eğitim programları'nın veya çevresel farkındalık kampanyaları'nın etkinliğini de?erlendirmede kullanılabilecek nicel veriler sağlamaktadır. Ölçek, özellikle tüketim alışkanlıklar?n?n çevresel ve sosyal etkilerini ölçme ihtiyacına yanıt olarak geli?tirilmiştir.

Yap? (Ölçülen Psikolojik Yap?)

Ölçek, literatürde genellikle çok boyutlu kabul edilen "Sorumlu Tüketici Davran???" yap?s?n? ölçmektedir. Bu yapı, sadece satın alma kararları'nı değil, aynı zamanda tüketim öncesi ve sonrası tutumları da kapsamaktadır. Ölçe?in faktör analizleri sonucunda üç temel alt boyut belirlenmiştir.

Çevreye ?lgi: Bireyin çevresel sorunlara duyarlılığı ve bu sorunlara çözüm bulma isteği.

Tüketimi Sınırlama: Bireyin alışveriş tüketimden kaçınma, geri dönüşüm yapma ve israfı azaltma eğilimi.

Kendi Yeterliliğine Önem Verme: Bireyin kendi davranışlarının çevresel veya sosyal sonuçları üzerindeki etkisine olan inancı (öz yeterlilik).

Geçerlik

Ölçeğin geliştirilme çalışmasında elde edilen geçerlik bulguları, madde-toplam korelasyonları veya faktör yükleri aracılığıyla sunulmuştur. Bu değerler, 0.33 ile 0.84 arasında değişmektedir.

0.33 gibi alt sınırdaki değerler bazı maddelerin yapıyla olan ilişkisinin nispeten zayıf olduğunu gösterse de, 0.84 gibi yüksek değerler, maddelerin ölçülen yapıyı temsil etme gücünün yüksek olduğunu ve ölçeğin yapısal geçerliliğinin genel olarak kabul edilebilir düzeyde olduğunu işaret etmektedir. Yüksek korelasyonlar, maddelerin ilgili alt faktörlere güçlü bir şekilde yüklendiğini desteklemektedir.

Güvenirlik

Tüketici Davranış Ölçeği'nin iç tutarlılık güvenirlik katsayıları (Cronbach Alfa değerleri) alt faktörler bazında hesaplanmıştır. Elde edilen değerler şunlardır:

Çevreye İlgili alt faktöründe Alfa katsayısı: **.66**

Tüketimi Sınırlama alt faktöründe Alfa katsayısı: **.68**

Kendi Yeterliliğine Önem Verme alt faktöründe Alfa katsayısı: **.64**

Bu Alfa değerleri, sosyal bilimler araştırmaları için genellikle alt sınır kabul edilen 0.60 düzeyinin üzerinde olup, ölçeğin alt boyutlarının kabul edilebilir bir iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, alt faktörlerin ilgili maddeleri tutarlı bir şekilde ölçtüğünü doğrulamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde keşfedici faktör analizi (KFA) kullanılmaktadır. Güvenirlik sonuçlarından yola çıkarak, ölçeğin sorumlu tüketim davranış yapısını ölçmek üzere üç temel faktörden oluştuğu belirlenmiştir: Çevreye İlgili, Tüketimi Sınırlama ve Kendi Yeterliliğine Önem Verme.

Bu faktör yapısı, ölçeğin teorik çerçevesiyle uyumlu olup, sorumlu tüketimin çok boyutlu doğasını yansıtmaktadır. Maddelerin bu üç faktöre dağılımı ve faktör yükleri, ölçeğin yapısal netliğini sağlamıştır.

Ölçek Yap?s?

Test Type: Geli?tirme Ölçe?i (Development)

Format: 25 maddeden olmaktadır. Cevaplar 5'li Likert Ölçe?i formatında toplanır.

Language Available: Türkçe

Population Group: Tüketiciler (Genel Nüfus)

Age Group: Yetkinler (Özellikle tüketim kararları alabilen bireyler)

Population Details: Babeko?lu (2000) çalışmasında Ankara'da yaşayan, farklı demografik özelliklere sahip tüketiciler üzerinde uygulanmıştır.

Test Methodology: Kendi bildirimine dayalı (Self-Report) ölçüm. Derecelendirme formatı: 1= hiç katılmıyorum, 5= tamamen katılıyorum.

Anahtar Kelimeler

Tüketim Alışkanlıkları, Çevresel Tutumlar, Sosyal Sorumluluk, Ç Tutarlılık, Öz Yeterlilik, Ankara Üniversitesi, Tez Çalışması.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: Bilgi mevcut değildir.

Correspondence Address: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ev Ekonomisi Anabilim Dalı (Tez dönemi itibarıyla).

Şinler, Ücretler ve Test Yılı

Ölçek, 2000 yılında bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir.

Test Yılı: 2000

Şinler ve Ücretler: Ölçek, akademik bir tez çalışmasından türetilmiştir. Ticari kullanım veya yaygın dağıtım için izin ve ücret bilgisi ilgili yazar veya kurumdan talep edilmelidir. Genellikle tez çalışmalarıyla geliştirilen ölçekler, akademik amaçlı kullanımlarda yazara atıf yapılmalarıyla ücretsizdir.

Kaynaklar

Babekoğlu, Y. (2000). *Tüketicilerin demografik özellikleri ve bireysel tutumlarının sorumlu tüketim davranışları üzerindeki etkisi*. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ev Ekonomisi Anabilim Dalı, Ankara.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

[tuketici-davranisi-olcegi-toad.pdf](#)

Tüketici Davranış Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek toplam 25 maddeden oluşmaktadır. Maddelerin listesi kaynak içerikte sağlanmamıştır.